

A

בס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה מסכת נדרים Of דף כ"ג
Some of the topics we will learn about include.

Several incidents of Chachamim that were מתיר נדר through a פתח that only developed during the process of התרת נדרים.

Halachah of זרוזין in the case of רבי אליעזר בן יעקב הרוצה שיאכל אצלו חבירו ומסרב בו ומדירו נדרי זירוזין הוא

Someone whose friend refuses to dine with him, and he made a נדר to compel him to reconsider.

Halachah that רבי אליעזר בן יעקב הרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר

כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל
A person can cancel all his anticipated נדרים for the entire year,

By making a תנאי, condition, on Rosh Hashanah that his future נדרים should all be cancelled, which is the source for the Minhag of reciting נדרי on כל נדרי Yom Kippur

The ways of how this תנאי cancels the subsequent נדרים

Some of the terms and concepts we will learn about include

הכל מודים בפתח

All agree that a Chacham is מתיר נדר through a פתח In which

מוכיח מתוכו שהוא טעות
The פתח initiates a טעות within the נדר's formation, similar to the ארבעה נדרים That

אדעתא דהכי לא נדרגא

The נדר would have initially refrained from making the נדר, if he had considered the פתח

However

פליגי בחרטה

There is a Machlokes whether a Chacham is מתיר נדר through חרטה

In which

אין מוכיח מתוכו שהוא טעות

The חרטה does NOT initiate a טעות within the נדר's formation,

Rather

מתחילה נדר

ועכשיו הוא מתחרט

He DID want the נדר, initially, but he regrets making the נדר, subsequently.

פליגי בנווד

There is a Machlokes regarding פותחין בנווד

Whether a Chacham is מתיר נדר through a פתח that was both, נוד, NOT existent, at the time of the נדר, and אינו שכיח, NOT frequent

A

Several incidents of מתיר נדר Chachamim that were through a פתח that only developed during the process of התרת נדרים

הרוצה שיאכל אצלו חבירו ומסרב בו ומדירו נדרי זירוזין הוא

הרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה

יחזוב הראשון בליל ויאמר
כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל

פליגי בחרטה מתחילה נדר ועכשיו הוא מתחרט	הכל מודים בפתח מוכיח מתוכו שהוא טעות
---	---

פליגי בנווד

1 So let's review ...

The Gemara in the previous Daf discussed an incident in which רב סחורה was מתיר נדר through a פתח of אדעתא דאיכפד רב נחמן לא נדרי He would NOT have made the נדר had he known that it would cause רב נחמן to become annoyed in finding a פתח.

1

In the previous Daf...

מתיר נדר was רב סחורה through a פתח of אדעתא דאיכפד רב נחמן לא נדרי

2 The Gemara continues with a similar incident of בטנית בריה דאבא שאול בן בטנית who was מתיר נדר through a פתח in which ר"ש בר רבי confirmed that

אדעתא דמצערי רבנן מטולא לשימשא ומשימשא לטולא לא נדרנא He would NOT have made the נדר had he known that it would cause the Chachamim such trouble in finding a פתח.

Although this פתח only developed during התרת נדרים, the Ran explains that this is NOT considered נולד, non-existent at the time of the Neder, because

שכיח הוא It is common for the Chachamim to be מצטער to find a פתח.

2

The Gemara continues...

בטנית בריה דאבא שאול בן בטנית was מתיר נדר through a פתח in which ר"ש בר רבי confirmed that אדעתא דמצערי רבנן מטולא לשימשא ומשימשא לטולא לא נדרנא

Although this פתח only developed during התרת נדרים, This is NOT considered נולד because שכיח הוא

3 In a similar incident, ר' ישמעאל בר ר' יוסי was מתיר נדר through a פתח of

אדעתא דמחי לי קצרא לא נדרי He would NOT have made the נדר had he known that a launderer would hit him for causing a קצרא to the Chachamim in finding a פתח. And the Gemara explains

האי לאו נולד הוא דשכיח אפיקורי דמצערי רבנן This פתח is NOT considered נולד, because it is not uncommon to have insolent people who are מצער the Chachamim.

3

In a similar incident...

ר' ישמעאל בר ר' יוסי was מתיר נדר through a פתח of אדעתא דמחי לי קצרא לא נדרי

Had he known that a launderer would hit him for causing a קצרא to the Chachamim in finding a פתח

האי לאו נולד הוא דשכיח אפיקורי דמצערי רבנן

The Gemara concludes with an incident in which אביי

4 placed a נדר on his wife with a תנאי
 אי עברת אדעתא ומינסבת לה לקריבך
 If she disobeys him by marrying-off their daughter to
 HER relative – and she did;

רבי יוסף was מתיר נדר through a פתח in which אב"י confirmed
 that
 אילו הוה ידעת דעברת על דעתך ומנסבא לה לקריבה
 לא נדרנא
 He would NOT have made the נדר had he known that his
 wife would disobey him.
 Even though
 הנדר מוכיח היפך מאותו פתח
 The נדר seems to contradict the פתח, in which he only
 made the נדר to prevent her from disobeying him.
 =====

4

*The Gemara concludes
 with an incident...*

**תנאי placed a נדר on his wife with a תנאי
 אי עברת אדעתא
 ומינסבת לה לקריבך
 ...and she did**

**רבי יוסף
 was מתיר נדר through a פתח
 אילו הוה ידעת דעברת על דעתך
 ומנסבא לה לקריבה
 לא נדרנא**

*Even though
 הנדר מוכיח היפך מאותו פתח*

5 The next Mishnah continues discussing
 נדרי זרוזין
 When a person makes a נדר to compel his friend to
 change his mind, the נדר is NOT effective, because
 לא היה בדעתו לנדור כלל
 The נודר did NOT intend to make a נדר

5

**נדרי זרוזין
 To compel his friend to change his mind**

**The נדר is not effective
 Because
 לא היה בדעתו לנדור כלל**

6 Zugt Di Mishnah:

רבי אליעזר בן יעקב אומר
אף הרוצה להדיר את חברו שיאכל אצלו
יאמר לו כל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל
ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר

The Gemara explains that ר"א בן יעקב is actually teaching two separate Halachos:

1.

הרוצה שיאכל אצלו חברו ומסרב בו ומדירו
נדרי זירוזין הוא

If someone's friend refuses to dine with him, and he made a נדר to compel him to reconsider, the נדר is NOT effective even while his friend is still מסרב, because this is considered נדרי זירוזין in which

לא היה בדעתו לנדור כלל

The נדר did NOT intend for a נדר.

2.

A second independent Halachah;

והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה

יעמוד בראש השנה ויאמר

כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל

רבי teaches that a person can nullify all his anticipated נדרים for the coming year, by a תנאי in which he declares on Rosh Hashanah that all his future נדרים shall be null and void. The Mishnah qualifies however,

ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר

This statement has two possible explanations:

1.

אבי says

תני ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר

The Mishnah must be amended to be teaching that the נדר cancels the נדר only when he does NOT recall the תנאי while he makes the נדר; because, as the Ran explains, this was the purpose of the תנאי;

התנה שאם ישכח וידור

יבטל תנאי זה את נדרו

Since he objects to having נדרים, he declared that if I forget and make a Neder, this תנאי shall cancel it. However,

אי זכור

If he did remember the תנאי while he made the נדר,

עקריה לתנאי

וקיים ליה לנדריה

The נדר IS effective, because he wants the נדר to override the תנאי. As the Ran explains;

שאם לא כן למה הוא נודר עכשיו

If he wanted the תנאי to cancel the נדר, why did he bother to make the נדר?

6

משנה

רבי אליעזר בן יעקב אומר

אף הרוצה להדיר את חברו שיאכל אצלו
יאמר לו:
כל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל
ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר

R"א בן יעקב is actually teaching two separate Halachos:

2

והרוצה
שלא יתקיימו נדריו
כל השנה

יעמוד בראש השנה ויאמר:

**כל נדר שאני עתיד לידור
יהא בטל**

**ובלבד שיהא זכור
בשעת הנדר**

1

הרוצה שיאכל
אצלו חברו
ומסרב בו
ומדירו

נדרי זירוזין
הוא

לא היה בדעתו לנדור כלל

This statement has two possible explanations:

1

אבי says

אי זכור

עקריה לתנאי
וקיים ליה לנדריה

שאם לא כן
למה הוא נודר עכשיו

תנאי

ובלבד
שלא יהא זכור
בשעת הנדר

The נדר cancels the תנאי only when he does NOT recall the תנאי while he makes the נדר

התנה שאם ישכח וידור
יבטל תנאי זה את נדרו

7

2.
 רבא says
 לעולם כדאמרינן מעיקרא
 The Mishnah remains in its original form
 ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר
 Only when he DOES remember the תנאי while he makes the נדר –
 And refers to the following case;
 כגון שהתנה בראש השנה
 ולא ידע במה התנה
 He made a תנאי on Rosh Hashanah to be מבטל CERTAIN נדרים. However, he then forgot which נדרים were included in his תנאי, and made a Neder which was included in his תנאי.
 Now, as the Ran points out, Rava agrees with Abaye in Halachah that
 אי אינו זכור תנאו לגמרי בשעת הנדר
 נדריה לית ביה ממשא
 If he did NOT remember the תנאי at all while he made the נדר, the נדר is NOT effective, because that was the point of the תנאי;
 התנה שאם ישכח וידור
 יבטל תנאי זה את נדרו
 However, the Mishnah is speaking of a case where
 זכור קצת תנאו בשעת הנדר
 While he made the Neder, he did remember that he made a תנאי to cancel some נדרים, but he did not remember which were included in the תנאי;
 Regarding this case the Mishnah teaches
 ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר
 And the word זכור now means to “mention” the תנאי; and it depends as follows;
 אמר על דעת הראשונה אני נודר
 נדריה לית ביה ממשא
 If he states that this נדר is subject to the תנאי if it was included, the נדר is NOT effective if he subsequently recalls that this נדר was indeed included in the תנאי.
 However,
 לא אמר על דעת הראשונה אני נודר
 If he did NOT state that this נדר is subject to the תנאי;
 עקריה לתנאיה
 וקיים לנדריה
 The נדר IS effective even if he subsequently recalls that this נדר was included in the תנאי, because he wanted the נדר to override the תנאי.

7

②

רבא says
 לעולם כדאמרינן מעיקרא:
ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר

Refers to;
**כגון שהתנה בראש השנה
 ולא ידע במה התנה**
 תנאי נדרים were included in his תנאי

<p><i>The Ran points out Rava agrees with Abaye that</i> אי אינו זכור תנאו לגמרי בשעת הנדר</p> <p>נדריה לית ביה ממשא התנה שאם ישכח וידור יבטל תנאי זה את נדרו</p>	<p><i>However, the Mishnah is speaking of:</i> זכור קצת תנאו בשעת הנדר</p> <p>ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר To “mention” the תנאי</p>
<p>על דעת הראשונה אני נודר</p> <p>עקריה לתנאיה וקיים לנדריה</p>	<p>על דעת הראשונה אני נודר</p> <p>נדריה לית ביה ממשא</p>

8

The Gemara says that
 רב הונא בר חיננא סבר
 למידרשיה בפירקא
 רב הונא planned to include in his Drasha the Halachah of making a תנאי on Rosh Hashanah. However רבא disagreed and said
 תנא קא מסתים לה סתומי
 כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדריים
 The Mishnah purposely concealed this Halachah so that people should NOT be lax with נדריים.

8

**רב הונא בר חיננא
 סבר למידרשיה בפירקא**

However רבא disagreed and said
**תנא קא מסתים לה סתומי
 כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדריים**

